

# РЕВИТА

БРОЈ 33 • АПРИЛ 2021 • БЕСПЛАТЕН ПРИМЕРОК

новина  
**МАКЕДОНИЈА**

РЕ  МЕДИКА  
прва приватна општа болница

**ПРОФ. Д-Р АНДРЕЈА АРСОВСКИ**

*Ние се грижиме  
за вашето здравје!*

**Д-Р АДРИЈАНА МАЈА ГРОЗДЕВ**  
**Пулс-окисиметарот и ковид-19**

**Д-Р ПАВЛИНА ГЕРАСИМОВА-ТИКВЕШАНСКА**  
**Колку се важни анализата и третманот  
на Д-димерите кај ковид-пациенти?**



**Вашата омилена  
козметика.**

**Со квалитетно органско бадемово масло.**

**HiPP**  
*Baby*  
SANFT

Најголема грижа за  
чувствителната кожа.



**Нежна грижа за чувствителната кожа.  
Со органско бадемово масло.**

- ✓ Исклучително нежна
- ✓ Ослободена од алергени мириси
- ✓ Произведено со подеднакво внимание како и сите наши HiPP - производи.

За ова гарантирам со моето име.

*Stefan Hipp*

## СОДРЖИНА

**7** Аневризма на абдоминална аорта

**14** Вакцини против ковид-19 - видови и развивање

**16** Микрларингоскопија - кога се прави?

**18** Лугето со дијабетес не треба да ја прекинат терапијата за време на ковид-инфекцијата

**28** Метаболичен синдром и ковид-19

**31** Болка во абдоменот - обрнете вниманиена симптомите

**34** Многу е честа т.н. неодобрена употреба на лекови

**36** БРЦА (BRCA) - мутации и тестирање за наследни карциноми

**38** Симптоми и третман на ларингитис

**42** Машка неплодност - има решение!

**44** Фетална морфологија-сеопфатен ултразвучен преглед на плодот

**48** Метода „Фазана фибротомија според Улзибат“



## ЗА ПОЧЕТОК...

Убава мисла. Оптимизам, топлина и подобра расположено. Се едно се раѓа во пролет. И надежта во секој од нас за подобра - е овде. Надеж дека пандемијата која ја живее човештвото ќе стивне и дека постепено ќе можеме сите да функционираме нормално.



**Антонија Поповска**

Медицинскиот тим на првата приватна општа болница „Ре-Медика“ секојдневно покажува дека умее, дека може, дека е пример за посветеност, пожртвуваност и постојаност и дека е безрезервно тука за своите пациенти. Со сите преземени мерки на заштита и внимателност, тимот непоколебливо е на располагање на сите на кои здравствената помош им е неопходна.

Ова е месец во кој болницата слави роденден. Годинава го прослави 16-от по ред. Како јаготка на шлагот за пожртвуваноста беше крводарителската акција организирана традиционално по повод роденденот, во која вработените даруваа крв за да спасат живот, со што уште еднаш ја покажаа својата хумана мисија и максималната професионалност.

Нова пролет, нова надеж. Надеж за лесна бременост на бремените жени, кои во овој број на „Ревита“ добиваат стручни совети за исхраната, а корисни совети има и за родителите чии дечиња се соочуваат со ларингитис. Ќе читате за ковид-19, за дијабетес, за спли апнеа, а овде се и благодарниците од пациентите за лекарите за нивната посветеност. И во овој број овде за вас се докторските стручни насоки и советувања со цел навреме да се откриваат и успешно да се решаваат предизвиците со здравјето.

Време е за убави нешта. Време е за нови почетоци, поинакви, поубави!

## импресум

**Уредници:** Наташа Бошковска-Златкова и Антонија Поповска  
**Стручни соработници:** Проф. д-р Андреја Арсовски, Проф. д-р Глигор Димитров, Проф. д-р Ѓорѓи Оровчанец, Проф. д-р Ацо Димов, Проф. д-р Зоран Петановски, Прим. д-р Марина Поп-Лазарова, Прим. д-р Иванка Стефановска, Д-р Звонко Крстевски  
**Дизајн:** Дејан Јовески  
**Уредник на фотографија:** Горан Анастасовски

## РЕВИТА

**Насловна фотографија:** Маја Ј. Илиева  
**Фотографија:** Игор Бансколиев, Маја Ј. Илиева  
**Лектор:** Светлана Арсовска  
**Печат и дистрибуција:** тел. + 389(0) 2 5511740  
**Маркетинг:** тел. + 389(0) 2 5511727  
**Редакција:** тел. + 389 (02) 5511711; факс. + 389(0) 2 3060651  
**Издавач:** „РЕПРО ПРИНТ“ доо Скопје  
**Директор:** Ратко С. Лазаревски  
**Печати:** Печатница Серафимовски - Скопје

„Ревита“ излегува на секои три месеци

**РЕ МЕДИКА**  
прва приватна општа болница

**Прва приватна општа болница Ре-Медика**

16-та Македонска бригада бр.18

1000 Скопје, Р. Македонија

Тел: 2 603 100, 2 603 110,

Факс: 2 603 103

info@remedika.com.mk

www.remedika.com.mk



# Многу е честа Т.Н. неodobрена употреба на лекови

Последните месеци, во актуелната пандемија на ковид-19, сè почесто се среќаваме со употреба на лекови што не се предвидени начелно за третман на вирусни инфекции и состојби. Некои од тие лекови подолго време се користат со други индикации и се појавуваат разни текстови за нивната употреба и мислењето на фармацевтските куќи што ги произведуваат. Ова не е непозната практика во светот, а кај нас можеби е момент да се расчистат некои термини и дилеми за таквата употреба, предупредува доц. д-р Александар Митевски, општ и абдоминален хирург во првата при-

ватна општа болница „Ре-Медика“.

– Одобрените лекови од соодветните државни институции, по поминувањето на клиничките истражувања и пуштањето во употреба, треба да лекуваат одредени состојби, да дејствуваат на опишаните начини и да се безбедни доколку се употребуваат како што е пропишано. Државните органи за одобрување заедно со производителот ги ставаат на упатството начинот на употреба, состојбите што ги третираат и други информации поврзани со лекот. Кога лекот се употребува на начин различен од пропишаниот во упатството и за состојба што не е предви-

дена во упатството, велиме дека станува збор за „оф лејбл“ употреба на лекот, или неodobрена употреба. Има одредена дилема за дозирањето на лекот, дали промена само во дозирањето од страна на лиценциран медицински работник е неodobрена употреба – појаснува д-р Митевски.

Според него, постојат различни начини на законска регулација на употребата на овие лекови. Во САД и во повеќето земји оваа употреба се третира како законска.

– Имено, легално е доктор да пропише „неodobрен“ лек, но неговиот маркетинг за неodobрена употре-



**Александар Митевски,**  
Општ и абдоминален хирург

ба од страна на производителот или дистрибутерот е забранет. Употребата на строго регулираните супстанции, на пример опијати, е забранета во облик на „неodobрен“. Причина за еден лек да се употребува „оф лејбл“ е медицински оправдано дејство на болест или состојба за која не е направено клиничко истражување. Најчесто поста- рите лекови се тие што се употребу-

ваат „оф лејбл“, затоа што се собрал доволно докази за нивното дејство на одредена состојба што не е предвидена во упатството, а производителот не сака да го помине долгиот формален и скап пат на официјално одобрување – додава докторот.

Оваа неodobрена употреба е од посебен интерес на компаниите (фондовите) што го покриваат здравственото осигурување. Тие немаат никаков интерес ниту обврска во покривањето на трошоците од ваквата употреба на лекот и покрај медицинската оправданост.

– Најдобар пример се лековите што се употребуваат во онкологијата. Еден цитостатик дејствува на повеќе тумори или, пак, најчесто се користат различни комбинации (протоколи) во кои некои од лековите немаат одобрување за употреба за тој тумор. Слична е и состојбата со препаратите на моноклонални антитела и нивното одобрување за употреба само на одредени тумори. Употребата на овие лекови во медицинските кругови е прифатена како медицински стандард и голем дел од нив е влезен во онколошки протоколи. Овие онколошки лекови се со високи цени и нивната неodobрена употреба во повеќето земји не ја покрива здравственото осигурување, и покрај евидентната медицинска оправданост – додава д-р Митевски.

Слободата на лекарите да пропишуваат неodobрена употреба на лекови носи предности во однос на иновација во клиничката практика, третман на состојби кога стандардната терапија потфрлила. Пациентите имаат бенефиција затоа што во одредени состојби навреме добиваат терапија што е соодветна и медицински докажана, а не е достапна на друг начин. Оваа употреба подразбира апликација на лекот на начин на кој докторот смета дека е соодветен за таа состојба. Употребата не е базирана на протокол туку на искуства, размислувања и претходни искуства на докторот. Ова отскокнува од стандардната медицинска нега за состојбата, што претставува и легален ризик при појава на несакани дејства и исход од лекувањето со неodobрени лекови.

– Неodobрената употреба е доста честа. Се смета дека околу една петтина од лековите се аплицираат неodobрено, а психијатриските лекови

**Одобрените лекови од соодветните државни институции, по поминувањето на клиничките истражувања и пуштањето во употреба, треба да лекуваат одредени состојби, да дејствуваат на опишаните начини и да се безбедни доколку се употребуваат како што е пропишано. Државните органи за одобрување заедно со производителот ги ставаат на упатството начинот на употреба, состојбите што ги третираат и други информации поврзани со лекот. Кога лекот се употребува на начин различен од пропишаниот во упатството и за состојба што не е предвидена во упатството, велиме дека станува збор за „оф лејбл“ употреба на лекот, или неodobрена употреба**

дури и до една третина. Најчеста неodobрена употреба има кај антипсихотиците. Кај педијатриските пациенти исто така е голема неodobрената употреба (во САД е направена студија во 2009-та, што покажала дека 60 отсто од пропишаните лекови на деца се со неodobрена употреба). Некои лекови во онкологијата почесто се употребуваат со неodobрена употреба отколку нивната оригинална намена – завршува докторот.

